

Климатските промени кои се чувствуваат деновиве се со брзина и времетраење кое не било осетено во последните 120 илјади години. Тие промени можат да се забележат и во Македонија.

Според експертите за животна средина, овој процес е настанат најмногу поради штетните гасови произведени од човекот од почетокот на индустриската револуција. Овие гасови ги задржуваат сончевите зраци во атмосферата, а со тоа се постигнува процес сличен на стаклена градина кој се изведува во атмосферата. Поради тоа овие гасови се нарекуваат **стакленички гасови**. Тие гасови се: јаглероден диоксид (CO₂) кој се испушта при согорување на материјали кои содржат јаглерод, метан (CH₄), азотни оксиди (N₂O), халогени хидрокарбониди и сулфур хексафлуорид (SF₆), овие се природни гасови во атмосферата.

Без природниот ефект на стаклена градина, просечната температура на планетата Земја би била за 30 °C помалка од моменталната. Од индустриската револуција нивото на стакленички гасови е значително зголемено во атмосферата, а поради тоа постигнаме лано уништувте балани. Како резултат на тоа, атмосферата е општетена и тешко дека ќе може да се опорави во следните стотина, па дури и илјадници години.

Доколку не сакате да го живеете Вашиот живот на нечиста планета поради неподобните временските услови, тогаш подобро е веднаш да превземете нешто.

I. Промена на временските услови

Вие лично можете да ги почувствувате временските состојби. Новите температури се заплишуваат со почесто и на некои места се достигнуваат допострајни дождови, а додека пак на други места тие се многу пократки. Брутални грмотевици навршина се појавуваат со почесто.

Еден од најдеструктивните феномени од атмосферата се тропските циклони кои се направени од ураганите во Атланскиот Океан. Тие ја добиваат енергијата од морската вода која се загрева од сончевите зраци. Тропските циклони се оформуваат кон крајот на летото. Тие доаѓаат со разорни ветрови и порожни дождови, а поради себе оставаат уништени населени места.

Во Европа, се почесто се случуваат невреме проследено со урагани и грмотевици. Таквите појави произлегуваат како последица од зголемената концентрација на стакленички гасови во атмосферата, а со тоа и до промена на временските услови. Поради климатските промени, треба да се подготвиме за се почести грмотевици проследени со силни ветрови, дождови и градини.

Ако климатските промени продолжат да се развиваат како и довога, ќе мора да очекуваме овие феномени да се појавуваат со почесто и во зорноори форми од претходно.

II. Промена на животната средина

Најспектакуларните последици од климатските промени се топењето на депозитите од Арктикот и Антарктикот, како и пливните врвови на високите планини кои биле издворени со илјадници години. Според предвидувањата, замрзнатот штит на Арктичкиот Круг целосно ќе исчезне кон крајот на нашиот век. Од една страна тоа ќе резултира со непопратна штета за населението кое живее во таа област, и од другата страна ќе се зголеми нивото на водата во океаните.

Климатските промени не значат само промени во температурата. Распределбата на врнежите ќе биде улте понееднаква. Нивното количество ќе се намали во поголеми области, додека во други значително ќе се зголеми. Недостатокот за снабдување со вода за пиење може да влијае вра повеќе од половината на човечкиот род. Поради премногу или премалку врнежи, земјоделските површини ќе даваат значително помали приноси, а тоа ќе предизвика и недостаток на храна.

Поради Климатските промени ќе се помести климатскиот појас, а тоа ќе има брутални ефекти на животот свет. Ова поместување е побрзо од растењето на дрвата, а со тоа шумите нема да бидат способни да се адаптираат навреме на промените. Со сечење на шумите ние ги заборуваме климатските промени. Дрвјата одржуваат огромна количина на јаглероден диоксид од атмосферата и истовремено тие произведуваат кислород, а на тој начин тие придонесуваат за стогорење на катастрофални климатски промени. Овие ефекти ги општетуваат основите на земјината биосфера која исто така влијае врз луѓето.

III. Кои се причините?

Отпад-големина

Големината на насобраниот отпад е добар пример за неедговорно размислување. Најголемиот дел од отпадот се состои од амбалажа. Наместо да користиме рециклирани материјали за завиткување и рециклирани пакувања ние употребуваме технки за завиткување кои се повеќе се рашириле низ светот, а за нив се троши голема количина енергија и суровини. Исто така, овие технки произведуваат отпад кој ги предизвикува климатските промени. Од една страна енергијата за нивно производство е неопотребна потрошувачка, а од друга страна произведете отпадни материјали ја загадуваат нашата животна средина за стотини години и испуштаат метан во атмосферата, а тој гас спаѓа во групата на стакленички гасови.

Онци

Нам ни треба енергија за: светилките во нашите домови, да гледаме телевизии, да работиме со апаратите во домаќинствата. За електрична енергија ја добиваме во нашите домови во замена за нешто. Поголем дел од електричната енергија се произведува во термоцентрали кои испуштаат милиони тони на јаглероден диоксид во атмосферата.

Транспорт

Автомобилите можат ни го опонсуваат животот, но не треба да забораваме дека тие емитуваат огромна количина на јаглероден диоксид во атмосферата бидејќи содржуваат фосилни горива (нафта, бензин). Возачи се во автомобили за лично задоволство, ние значително ја зголемиваме брзината на климатските промени. Воздушниот транспорт е најбрзот начин на транспорт овие денови, но во таа група и наизагдувањкиот метод на транспортирање.

IV. Што можеме ние да направиме?

Ефикасно користи ја енергијата!

Поголем дел од енергијата се создава на начин што ја загадува животната средина, а со најзлото штетение ќе ја поштетиме животната средина. За подетални информации погледнете го нашиот постер "Енергијата во домоците".

Доколку сакате да ја заштитите земјата од климатските промени користете јавен транспорт (автобус, трамвај, воз, метро, брод), но ако патувате на кратка релација тогаш не се двоумете и користете велосипед, затоа што не постигате еквивалентна потрапатлива машина од вашето тело.

Употребувај обновливи извори на енергија!

Доколку користите енергија произведена од обновливи извори како што се сонце, ветер, плима, биомаса тогаш сте сигурни дека не сте голем товар за атмосферата. Бидејќи тогаш не се произведуваат стакленички гасови. За подетални информации погледнете го нашиот постер "Одржливи извори на енергија".

Садете на дрвја!

Дрвјата одржуваат огромна количина на јаглероден диоксид од атмосферата и истовремено произведуваат кислород, а на тој начин тие придонесуваат за стогорење на катастрофални климатски промени. Секое посадено дрво е еден мал чекор напред кон заштита на нашата планета.

Култувај локално направени производи направени од рециклирани материјали!

Доколку купувате производи од рециклирани или природни материјали тогаш придонесуваат за заштита на нашата клима. Бидејќи не се создава отпад. За производи направени од рециклирани материјали се троши помалку енергија, а со тоа се испуштаат помалку стакленички гасови во атмосферата. Доколку саборите да купувате домашни производи тогаш ќе го намалите загадувањето на атмосферата, та која се постигнува при нивниот транспорт. Со тоа ќе го намалите товарот врз атмосферата.

Проширете ја нашата порака!

При вашата посешти ние светот со одговорни оми не сафатиме како природата функционира и дека човештвото е улте еден едников елемент кој влијае на самиот циклус. Со мало внимание кон заштитата на природниот баланс ќе добриме некои спречувања на климатските промени и заштитата на нашата планета. Пренесете ги информациите за климатските промени до вашите пријатели - кому повеќе тие допаѓаат, тогаш повремено ќе работиме заедно нив.